

CVI och APD – hjärnskador som påverkar syn och hörsel

Innehåll

CVI och APD – hjärnskador som påverkar syn och hörsel	1
CVI är en hjärnskada som ger synnedsättning	1
APD är en hjärnskada som ger hörselnedsättning	2
Referenser	3

CVI och APD – hjärnskador som påverkar syn och hörsel

Möter du barn och elever med cerebral synnedsättning eller auditiv perceptionsstörning i din undervisning? Det gör du säkert, även om du inte känner till vad orden betyder. Det är åtminstone mycket sannolikt att du kommer att göra det i framtiden. Därför är det bra om du som arbetar med barn och elever med intellektuell funktionsnedsättning har kunskap om dessa funktionsnedsättningar.

I vardagen använder man ofta förkortningarna CVI för cerebral synnedsättning och APD för auditiv perceptionsstörning. I den här texten finns kortfattad information om hur CVI och APD kan påverka lärandet och några strategier som kan göra lärmiljöerna mer tillgängliga. Som alltid är det allra viktigaste att ofta prata med barnet, eleven och vårdnadshavarna om hur de upplever lärmiljön och om vad ni skulle kunna testa i skolan för att underlätta. Utifrån dessa samtal och din egen kunskap om CVI och APD kan du anpassa lärmiljön så att den blir så tillgänglig som möjligt.

CVI är en hjärnskada som ger synnedsättning

Cerebral synnedsättning, CVI, innebär att man har en visuell perceptionsstörning, det vill säga att hjärnan har svårt att tolka och förstå det som man ser. CVI orsakas av en hjärnskada som kan uppstå i samband med graviditet eller förlossning (Region Skåne, 2021). För barn i i-länder är CVI den vanligaste orsaken till deras synnedsättning och CVI är vanligt förekommande när en person har en CP-skada, intellektuell funktionsnedsättning och epilepsi (Anthony, 2020).

För den som har CVI kan det vara svårt att (Region Skåne, 2021):

- läsa
- känna igen ansikten och tolka ansiktsuttryck
- uppfatta eller se detaljer i en bild
- uppfatta djup- och höjdskillnader, exempelvis ett trappsteg kan upplevas som avgrundsdypt
- hitta ett föremål eller hitta i sin omgivning.

För att konstatera om en person har CVI behövs en funktionell synbedömning. Undersökningen görs för att ta reda på hur barnet eller eleven exempelvis reagerar på kontraster och färger och hur mörkerseendet fungerar.

Underlättande faktorer i lärmiljön vid CVI

Om du har en elev med CVI behöver du ha kunskap om vad som påverkar elevens möjligheter att ta del av undervisningen. Här är några exempel på vad du kan göra:

- undvik ”röriga” klassrum eftersom det kan förstärka elevens visuella svårigheter (McDowell & Budd, 2018).
- ha en god auditiv miljö (McDowell & Budd, 2018).
- använd starka kontrastfärger på exempelvis möbler och dörröppningar så att de syns tydligt mot omgivningen.
- syntolka bilder och filmer i undervisningen och berätta om vad som händer, till exempel om någon kommer in i klassrummet.
- öka radavstånd och mellanrum mellan ord och bokstäver i texter som eleven ska läsa (Möller M-L., 2008).

APD är en hjärnskada som ger hörselnedsättning

Auditiv perceptionsstörning, APD, är en hörselnedsättning som beror på en hjärnskada. Den innebär att man hör, men att hjärnan har svårt att tolka vad man hör. Trots normal hörsel är det problem att uppfatta tal (Bergqvist, 2017).

För den som har APD kan det vara svårt att kommunicera (Bergqvist, 2017), exempelvis förstå tal, när

- det finns störande bakgrundsljud
- någon talar snabbt
- man pratar i telefon.

APD kan göra det svårare att behålla uppmärksamheten, så att personen kan vara lätt distraherad (C. Möller, personlig kommunikation, 23 mars 2022). Inläring och skolresultat kan påverkas (Bergqvist, 2017), exempelvis vid läs- och skrivinläring (Möller C., 2022). APD kan också medföra svårigheter vid musiklyssnande.

För att konstatera om en person har APD kan man behöva observera hur barnet eller eleven använder sin hörsel funktionellt. Det kan innebära att man tar reda på om barnet eller eleven exempelvis tolkar tal lättare på förmiddagen eller på eftermiddagen. Hörselförmågan bör även testas praktiskt i olika typer av ljudmiljöer. APD kan förväxlas med andra hörselsjudomar, därför behöver det göras en medicinsk utredning med olika typer av hörseltester och kognitiva tester (Möller C., 2022). Det är även viktigt att utesluta andra diagnoser som neuropsykiatriska funktionsnedsättningar eller kognitiva svårigheter (Bergqvist, 2017).

Underlättande faktorer i lärmiljön vid APD

Om du har en elev med APD behöver du ha kunskap om vad som påverkar elevens möjligheter att ta del av undervisningen. Här är exempel på vad du kan göra (Möller C., 2022):

- se över den akustiska miljön, exempelvis genom akustiksanering
- använda mikrofoner och högtalare
- synanpassa lokalerna exempelvis se till att allmänbelysningen är god
- anpassa gruppstorleken
- erbjuda digitala verktyg i undervisningen
- använda tecken som stöd.

Referenser

- Anthony, S. (2020). *Screeningformulär för att upptäcka CVI hos skolbarn*. (Specialistarbete, Lunds universitet, Psykologiska institutionen). Hämtad 21 juni 2022 från <https://www.psykologforbundet.se/globalassets/specialistutbildningen/specialistarbeten-exempel/screeningformular-for-att-upptacka-cvi-hos-skolbarn.pdf>
- Bergqvist, C. (2017). *Jag hör dig – men vad är det du säger?* Hämtad 23 februari 2022 från <http://spaf.nu/wp-content/uploads/2017/06/Christina-Bergqvist-Jag-ho%CC%88r-dig-men-vad-a%CC%88r-det-du-sa%CC%88ger.pdf>
- McDowell, N., & Budd, J. (2018). The Perspectives of Teachers and Paraeducators on the Relationship between Classroom Clutter and Learning Experiences for Students with Cerebral Visual Impairment. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 112(3), 248–260.
- Möller, M-L. (2008). *Hur kan jag hjälpa min elev att se bättre? Visuell perception – Tips på vad man kan göra i klassen (2 uppl.)*. Hämtad 21 juni 2022 från <https://docplayer.se/379326-Hur-kan-jag-hjalpa-min-elev-att-se-bättre.html>
- Region Skåne. (2021). *CVI (Cerebral Visual Impairment). Habiliteringsprogram för Cerebral Visual Impairment (CVI)*. Hämtad 21 februari 2022 från Vårdgivare Skåne: <https://vardgivare.skane.se/vardriktlinjer/habilitering/cvi/>